

Naturskyddsföreningen i Kungälv 833300-9331
c/o Stig Johannesson
Munkegärdegatan 355
442 41 Kungälv
0763 464515
stig.johannesson@outlook.com

svea.avd6@dom.se

Naturskyddsföreningen i Kungälvs yttrande över Bemötande av Schakt i Väst Aktiebolag samt Länsstyrelsens yttrande i Mål M 434-25

Naturskyddsföreningen i Kungälv erhöll Föreläggande daterat 2025-05-20 i mål M 434-25.
I det följande lämnar vi vårt yttrande över de handlingar vi erhöll.

Inledning

Naturskyddsföreningen vidhåller vårt överklagande och våra yrkanden
enligt nedanstående:

Naturskyddsföreningen i Kungälv yrkar i första hand

1. att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av Mark- och miljödomstolens dom, upphäver Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2023-11-29 i ärende nr 551-4116-2023 om tillstånd till deponi för inert avfall m.m. på fastigheterna Lunna 1:2 och Släbo 1:2 i Kungälvs kommun.

och i andra hand

2. att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av Mark- och miljödomstolens dom, återförvisar ärendet till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län för förnyad handläggning.

Föreningens synpunkter avseende vad Schakt i Väst Aktiebolag framfört i sitt bemötande

Inledningsvis vill föreningen anföra att föreningen vidhåller sina yrkanden. Inget av det av Bolaget framförda ändrar föreningens inställning.

Bolagets bemötande återfinns på s 16-18 i Föreläggandet.

Vi hänvisar till Bolagets kapitel 6 NATURSKYDDSFÖRENINGEN I KUNGÄLV (AKTBILAGA 4 OCH 15) med underliggande punkter och bemöter dessa enligt nedan.

6.2.1 Inledning

Bolaget har under punkten 6.2.1 Inledning bl.a. anfört följande:

”Naturskyddsföreningen anser, som det får förstås, att MKB är bristfällig eftersom den godkänts innan kompletteringar tillförts till den, samt att lokaliseringsutredningen är otillräcklig.”

Naturskyddsföreningen bemöter Bolagets försvar av miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) och lokaliseringsutredningen i det följande där punkterna 6.2.2 och 6.2.3 tas upp.

6.2.2 Invändningar mot underlaget i målet

Bolaget har under punkten 6.2.2 Invändningar mot underlaget i målet bl.a. anfört följande:

”Bolaget delar inte Naturskyddsföreningens uppfattning att MKB inte uppfyller kraven i miljöbalken och miljöbedömningsförordningen. Det är vid tillståndsansökningar enligt miljöbalken sedvanligt att underlag för ansökan utökas och fördjupas under prövningens gång efter yttranden och synpunkter. MKB godkändes i samband med att MPD avslutade miljöbedömningen och meddelade tillstånd för verksamheten den 29 november 2023. Det har inte skett något godkännande dessförinnan. I prövningen har allt underlag i målet beaktats, det vill säga MKB, utredningar som gjorts inom ramen för MKB:n samt de kompletteringar som bolaget gett in. De kompletteringar som Naturskyddsföreningen anför bör ha fordrat en revidering har alltså utgjort underlag i målet och beaktats vid prövningen”.

Bolaget hävdar att *”I prövningen har allt underlag i målet beaktats, det vill säga MKB, utredningar som gjorts inom ramen för MKB:n samt de kompletteringar som bolaget gett in”.*

Detta kan inte tolkas på annat sätt än att MKB därigenom på något sätt ska kunna inkludera uppgifter från utredningar som är daterade senare än dateringen av MKB. Vidare är formuleringen *”inom ramen för MKB:n”* anmärkningsvärd. MKB är ett självständigt dokument som vid godkännandet ska svara upp mot angivna krav i miljöbalken. Antingen ingår i MKB information från en viss utredning eller inte.

Naturskyddsföreningen i Kungälv vill här understryka att MKBn är undermålig och innehåller sådan brister att den inte kan godkännas. De utredningar som ligger till grund för den har påtagliga brister. Kvarvarande brister inkluderar bland annat:

- lokaliseringsfrågan samt beskrivningen av alternativa platser och jämförelse av dessa med det valda alternativet är bristfälligt utförd och redovisad
- bristande beskrivning och bedömning av hur det ska undvikas att statusen försämras i berörda vattenföreomster samt hur det ska undvikas att uppfyllandet av miljökvalitetsnormerna äventyras
- bristande kunskap om befintliga förhållanden rörande vatten samt avsaknad av referensprovtagning
- avsaknad av beskrivning och bedömning av den kumulativa effekten av den redan nu sammantagna miljöbelastningen på närliggande åar med den planerade verksamhetens utsläpp i förhållande till miljökvalitetsnormen för vatten
- motsvarande brist gäller även avseende de grunda havsvikarna där åarna mynnar varav en är ett Natura 2000 –område

- beskrivning och bedömning av hur lakvatten är tänkt att omhändertas och kontrolleras från det mellanlagrade materialet och från krossningen med tillhörande materiella,
- brister i underlag avseende arter skyddade enligt artskyddsförordningen
- avsaknad av utredning och bedömning av effekter och påverkan på naturmiljö och arter utanför verksamhetens gräns

I det följande förtydligas ovanstående punkter:

Av miljöbalken (1998:808) 6 kap. 35 § punkt 3 framgår att miljökonsekvensbeskrivningen, MKB, ska innehålla *”uppgifter om rådande miljöförhållanden innan verksamheten påbörjas eller åtgärden vidtas och hur de förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas”*. Av detta framgår tydligt att eventuella kompletteringar av uppgifter som skett i målet, efter det att MKB:n getts in, inte kan inkluderas i bedömningen av om MKB ska godkännas. Om den sökande önskar tillföra uppgifter till MKB med betydelse för miljöbedömningen måste MKB revideras.

Uppgifter om miljöförhållanden, som redovisas i MKB, är ju de som ligger till grund för bedömningen i MKB av effekter och konsekvenser av föreslagen verksamhet. Kompletteringar av uppgifter om förhållanden med betydelse för miljöbedömningen, exempelvis uppgifter från den kompletterande NVI:n, fordrar naturligtvis att de tillförs till och redovisas i MKB. Därigenom kan eventuella uppdaterade bedömningar av effekter och konsekvenser göras och redovisas i MKB. Om så sker, dvs MKB uppdateras, ska också MKB ges ett nytt datum och det bör framgå vad uppdateringen omfattar. Inget av detta kan utläsas i aktuell MKB. Någon uppdatering har således inte gjorts.

För att på ett tydligt sätt illustrera detta genomförde föreningen en sökning av orden ”groddjur” och ”kräldjur” i MKB daterad 2023-01-31. Sökningen resulterade i noll träffar. Förklaringen är enkel; i NVI daterad 2021-07-25 inventerades inte dessa djurgrupper. Det gjordes däremot i den kompletterande NVI:n daterad 2023-05-26. Den nog så viktiga kunskapen om grod- och kräldjur ingår således inte i miljökonsekvensbeskrivningen.

I miljöbedömningsförordningen (2017:966) anges att en MKB ska innehålla *”en referenslista med uppgifter om de källor som har använts”*. I MKB finns en bilageförteckning vilket inte på ett självklart sätt kan likställas med en referenslista. Vidare saknas i förteckningen datum på de redovisade bilagorna.

Bolaget har inte kunnat visa att någon uppdaterad MKB föreligger med uppgifter från de utredningar och inventeringar som gjorts efter 2023-01-31 vilket exemplet med grod- och kräldjur visar. Naturskyddsföreningen kan därför inte komma till någon annan slutsats än att MKB inte är komplett och därmed heller inte ska godkännas av Mark och Miljööverdomstolen.

Naturskyddsföreningen i Kungälv hänvisar för utvecklande av dessa och andra brister i förhållande till miljökonsekvensbeskrivningen av verksamheten till vårt till MÖD tidigare ingivna underlag daterat 2025-01-31 där vi redovisar en rad andra brister i MKB:n, (Naturskyddsföreningens överklagan till MÖD mål M 434-25).

Utöver de betydande bristerna i MKB:n som kvarstår trots utredningar och kompletteringar är det, som föreningen tidigare framfört, även problematiskt att det saknas ett uppdaterat, samlat MKB-dokument som speglar de risker och påverkan som framkommit under ärendet.

6.2.3 Planenlighet

Bolaget har under punkten 6.2.3 Planenlighet bl.a. anfört följande:

”Naturskyddsföreningen anför att lokaliseringen är olämplig eftersom den strider mot kommunens förslag på fördjupad översiktsplan”.

Vidare skriver Bolaget i denna fråga även under punkt 6.2.5 *”Bolaget vill inledningsvis anmärka motstridigheten i att Naturskyddsföreningen ena stunden betonar att deponin strider mot kommunens fördjupade översiktsplan, vilken förordar en exploatering av området som industrimark, och i nästa stund pekar på områdets höga värden för skyddade arter.*

Naturskyddsföreningen måste här markera att föreningen i detta sammanhang nämner att lokaliseringen av deponin står i strid med den föreslagna *Fördjupad översiktsplan för Kode*, vilken nu är antagen. Detta är ett faktum. Samtidigt innebär det på intet sätt att Naturskyddsföreningen tagit ställning för andra verksamheter som kan bli aktuella. Oavsett översiktsplanens innehåll så behöver miljöbalkens regler samt skydd av arter respekteras vid prövning av planerade verksamheter.

Vad Bolaget däremot **inte** nämner eller bemöter är Naturskyddsföreningens omfattande kritik av hur lokaliseringsutredningen utförts, vilken innefattar betydande brister, och att Bolaget i ansökan **inte** visat att de förpliktelser iakttas som följer av 2 kap. miljöbalken (jämför t ex Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 november 2015 i mål nr M 2948-15).

Naturskyddsföreningen hänvisar i detta sammanhang till föreningens till MÖD ingivna överklagan daterad 2025-01-31. Våra synpunkter på den olämpliga lokaliseringen redovisas där under huvudrubriken 5 *Allmänt intresse* med underrubrikerna 5.1 *Grunder för lokaliseringen*, 5.1.1 *Alternativa platser*, 5.2 *Hushållning med mark och vatten* och 5.3 *Samhällsutveckling* (Naturskyddsföreningens överklagan till MÖD mål M 434-25).

6.2.4 Påverkan på ytvatten

Bolaget delar inte Naturskyddsföreningens synpunkt att verksamheten riskerar att påverka ytvattenförekomsterna på ett otillåtet sätt eller att kumulativa effekter inte har beaktats. Bolaget hänvisar i denna del till vad Bolaget anfört i bemötande av kommunen, avsnitt 4.2.5 ovan. Fråga om påverkan på ytvattenförekomster har inte skjutits på framtiden, se Bolagets bemötande av Omställning, avsnitt 5.2.4 ovan.

Naturskyddsföreningen kan i handlingarna inte finna de inarbetade skydds- och kompensationsåtgärder som Bolaget hänvisar till och inte heller ett tydligt resonemang om hur 90 % reningsgrad av vatten från anläggningen **inte riskerar** att försämra vattenkvaliteten i ytvattnet. Föreningen anser att det därmed saknas grund för Bolagets bedömning i denna fråga.

.

Naturskyddsföreningen vill här upprepa det som framfördes i föreningens överklagande. Miljöprövningsdelegationens beömning är inte tillräckligt tydlig angående hur det ska undvikas att statusen försämras i berörda vattenförekomster samt hur det ska undvikas att uppfyllande av miljökvalitetsnormerna äventyras. Villkor med gränsvärden för totalfosfor, totalkväve, PFAS och klorid saknas i tillståndet. Kontroll av utsläpp och provtagning har istället delegerats till tillsynsmyndigheten. Eftersom dessa ämnen ingår i statusklassning av berörda vattenförekomster och tillsynsmyndigheten inte får meddela tillstånd till en verksamhet som riskerar att försämra statusen eller äventyra uppnående av en miljökvalitetsnorm anser föreningen att detta går långt utöver vad som kan delegeras med stöd av 22 kap.25 § miljöbalken. Uppfyllandet av miljökvalitetsnormer är kopplat till tillåtligheten och kan inte skjutas på framtiden. Avsaknad av tydiga krav kring avslutningsplan saknas och innebär, som kommunen också konstaterat, att det inte är möjligt att kontrollera efterlevnaden.

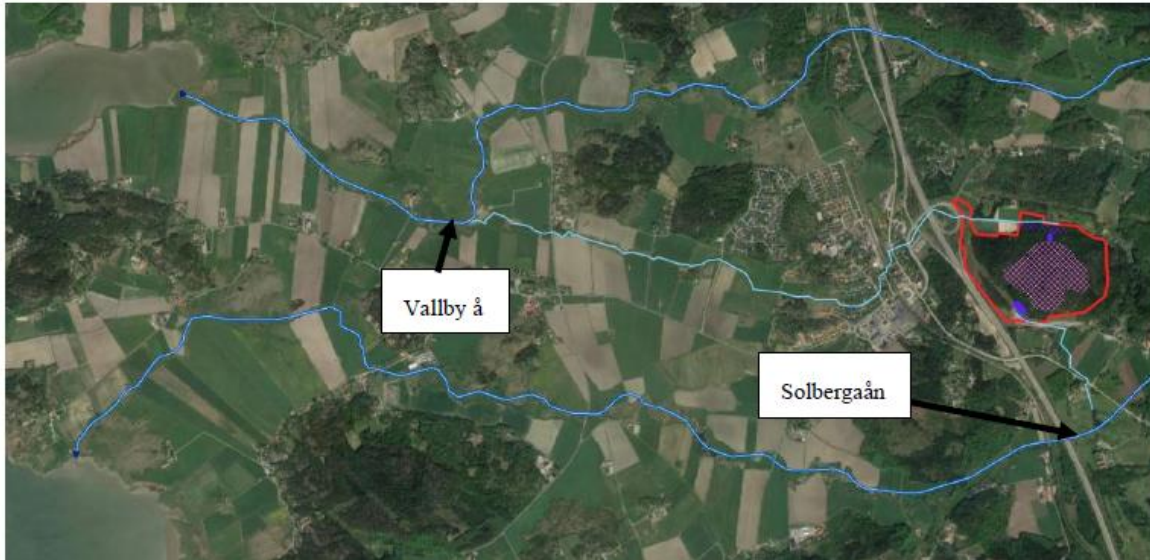
Bolaget skriver vidare:

Det stämmer att Ödsmåls Kile i Hake fjord, vilken MKB anger som slutrecipient av vatten från deponin genom vattenförekomsterna Solbergaån och Vallby å, är ett Natura 2000-område och riksintresse för naturvård. MKB med tillhörande utredningar har undersökt verksamhetens påverkan på ytvatten och visar att verksamheten inte kommer påverka MKN eller försämra statusen på någon kvalitetsfaktor

Den slutsats som Bolaget redovisar är anmärkningsvärd. Naturskyddsföreningen vill betona att vattendragen i nuläget **inte** uppnår kraven för god ekologisk status. Det innebär att det krävs **åtgärder för att minska** utsläpp som riskerar att MKN för vatten inte kan uppnås. En tidsfrist är satt till år 2027 vilket bedömts tveksamt varför även år 2033 nämns (VISS). Naturskyddsföreningen anser att det finns en uppenbar risk för att MKN överträds vilket utgör ett absolut hinder mot tillåtlighet om inte skyddsåtgärder och villkor utformas tydligt. Detta särskilt mot bakgrund av att skyddsåtgärder och villkor varken utformats tydligt eller i tillräcklig omfattning.

Naturskyddsföreningen har i tidigare skrivelser påpekat att den sökta verksamheten riskerar att MKN för vatten inte kan nås. Verksamheten beräknas pågå under så lång tid som uppemot 20 år med deponering av ca 300 000 ton /år.

(Skrivelser där Naturskyddsföreningen påtalat risker gällande MKN för vatten: 2023-08-29 Länsstyrelsen/ Miljöprövningsdelegationen Synpunkter på Ansökan och Miljökonsekvensbeskrivningen för anläggande av deponi för inert avfall på fastigheten Lunna 1:2, Kungälv kommun, 2023-10-06 Skrivelse till Länsstyrelsen Bemötande av anläggande av deponi för inert avfall på fastigheten Lunna 1:2, Kungälv kommun. 2024-01-03 Överklagan av Miljöprövningsdelegationens tillstånd till deponi för inert avfall m.m. på fastigheterna Lunna 1:2 och Släbo 1:2 i Kungälv kommun. 2024-01-19 Komplettering av överklagande av Miljöprövningsdelegationens tillstånd till deponi för inert avfall m.m. på fastigheterna Lunna 1:2 och Släbo 1:2 i Kungälv kommun. Målnummer: M 5591-23. Dokument: Föreläggande MMD, Aktbilaga 43, DokId 642839)

Figur 19 i MKB. Vattenförekomster enligt VISS. Verksamheten ungefärligt markerat i rött. Källa: VISS

(Uppgifter från VISS redovisas i Bolagets MKB kapitel 9 i tabellerna 3 och 4.)

Att Bolaget inte genomfört ett provtagningsprogram för ytvatten, och inte heller planerar att utföra ett sådant, innan verksamheten **påbörjas** finner Naturskyddsföreningen vara anmärkningsvärt. Detta oavsett vilken inställning man har till den föreslagna verksamheten. Bristen träffar kunskapskravet i miljöbalkens hänsynsregler (2 kap. 2 § miljöbalken). Att undersöka, inventera och mäta är ett normalt förfarande inför planering av olika typer av miljöpåverkande projekt, inte minst i samband med att förorenat utsläpp till vatten blir en följd av verksamheten. En vanlig benämning på denna typ av mätningar är referensprovtagning. I detta sammanhang ska också påpekas att mätningar måste ske under såpass lång tid att olika typer av nederbörds- och vädersituationer fångas. Det innebär också att arbetet bör ske händelsestyrt.

Det kontrollprogram som Bolaget ska ta fram, sedan ett tillstånd beviljats, måste baseras på kunskap om hur förhållandena är **innan** någon verksamhet bedrivs. I handlingarna saknas denna kunskap. Naturskyddsföreningen ser därför stora svårigheter med att det kommande kontrollprogrammet ska kunna uppnå den kvalitet och trovärdighet som krävs för en verksamhet av det här slaget. Utan att referensmätningar skett kan kontrollprogrammets träffsäkerhet göras acceptabel.

Följden av denna brist på referensmätningar är dessutom att Bolaget inte heller har kunnat bedöma effekten av de planerade utsläppen och därmed inte heller kunnat designa de reningssystem som planeras. Av MKB framgår att reningssystemet (dammar mm) ska ha en reningseffekt av 90 % suspenderat material. Det innebär då i teorin ett utsläpp av 10 % som alltså tillförs vattendragen. Eftersom vattendragen redan idag är överbelastade blir det svårt att förstå hur bolaget resonerat kring följderna av verksamhetens påverkan på vattendragen som omfattas av MKN. Länsstyrelsens tillståndsbeslut saknar bindande villkor för viktiga föroreningar (totalfosfor, totalkväve, PFAS och klorid). Kontroll av utsläpp och provtagning delegeras till tillsynsmyndigheten i strid mot regelverk i miljöbalken (22 kap. 25 §).

Vi hänvisar till Komplettering av ansökan om tillstånd till deponi för inert avfall
Dnr 551-4116-2023 punkt 2.1.5. Vatten, s 6 (Enrecon 2023-05-31)

Därutöver sker ytterligare reduktion av suspenderade ämnen innan utgående vatten når vattenförekomsterna. Rinnvägen för utgående vatten från den norra delen av sökt verksamhet uppgår till ca 3,5 km innan vattnet når vattenförekomsten. Motsvarande sträcka för utgående vatten från den södra delen är ca 800 m inklusive passage genom en damm inom golfområdet. Uppehållstiden i ytvattensystemen (innan utgående vatten når vattenförekomsterna) är därmed betydande. Det finns därmed goda förutsättningar för ytterligare reduktion av suspenderade ämnen innan vattnet når vattenförekomsterna.

Att inteckna den förhållandevis långa rinnväg som vattendragen har till havet kan Naturskyddsföreningen inte tolka på annat sätt än att föroreningar som tillförs från verksamheten riskerar att vara större än vad som kan accepteras. Detta illustrerar ytterligare Bolagets oklara uppgifter kring frågan.

Enligt kap. 4 § miljöbalken ska vid ett tillstånd de villkor beslutas som behövs för att verksamheten inte ska försämra tillståndet i miljöer som omfattas av MKN. Några sådana villkor föreslås inte av Bolaget vad gäller Vallby å och Solbergaån/Kollerödsbäcken. Naturskyddsföreningen anser att oklarheterna kring MKN är oacceptabla och måste utredas av Bolaget innan beslut om tillstånd kan ges.

Såväl Vallby å som Solbergaån/Kollerödsbäcken är känsliga för föroreningar. Naturskyddsföreningen menar att det inte får föreligga någon **risk** att de båda vattendragen och slutrecipienterna Vallby Kile och Hake fjord försämras. Omfattande mottagningskontroller kommer att krävas. Det är oklart vilken form av mottagningskontroll av inert avfall och vilka skyddsåtgärder som Bolagets anser kan genomföras för att utesluta att MKN i åarna försämras. Dvs att inga oönskade kemiska ämnen tillförs.

Vi hänvisar till DOM MÖD M 16087-23. Mark- och miljööverdomstolen klargör att "Prövningsmyndigheten ansvarar för att miljökvalitetsnormer följs (5 kap. 3 § miljö-balken). En prövningsmyndighet får inte tillåta att en verksamhet påbörjas om denna, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt (försämringsförbudet) eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt en miljö-kvalitetsnorm (5 kap. 4 § miljöbalken). Rimlighetsavvägningen enligt 2 kap. 7 § miljö-balken får inte resultera i lägre krav än som följer av 5 kap. 4 § första stycket miljö-balken. Försämringsförbudet gäller i förhållande till varje kvalitetsfaktor eller angivet ämne. Enligt EU-domstolen ska den kemiska grundvattenstatusen anses ha försämrats till följd av ett projekt dels om minst en kvalitetsnorm eller ett gränsvärde för ett ämne enligt artikel 3.1 i direktiv 2006/1184 har överskridits, dels vid en förutsägbar höjning av koncentrationen av ett förorenande ämne när tröskelvärdet för ämnet redan har överskridits. De värden som uppmätts vid varje övervakningspunkt ska beaktas vart och ett för sig. (Se Bielefelddomen, punkterna 100 och 119.)"

I DOM M 16087-23 anges (s 5)vad SGU anför gällande Inerta massor och bestämmelser angående halter enligt forskrifterna NFS 2004:10 och samt föreskriften SGU-FS. Vi vill särskilt peka på följande uttalande: *Eftersom massorna delvis ska hämtas från urbana miljöer kan de innehålla höga halter av föroreningar som kan ge upphov till mycket höga koncentrationer i lakvattnet.* Naturskyddsföreningen anser att motsvarande risker finns i de massor Bolaget har för avsikt att deponera. Det är oklart i ansökan hur mätpunkter skall väljas och hur provtagningen skall genomföras avseende samtliga kvalitetsfaktorer. I den ovan nämnda domen (s 6) framförs att *Mätpunkter i ett vatten som späts ut riskerar att visa en lägre föroreningsgrad än vad verksamheten ger upphov till.* Det är verksamhetsutövaren som är skyldig att visa att hänsynsreglerna i miljöbalken 2 kap. 1 § följs. Det är prövningsmyndigheten som ansvarar för att miljökvalitetsnormen i miljöbalken 5 kap. 3 § följs. En verksamhet får ej tillåtas om vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt (försämringsförbudet) eller om det äventyrar möjligheten att uppnå den status som vattnet skall ha enligt en miljökvalitetsnorm (miljöbalken 5 kap. 4 §). Rimlighetsavvägningen enligt miljöbalken 2 kap. 7 § får inte resultera i lägre krav än som följer av 5 kap. 4 § första stycket.

Öringförande åar och fiskevård

Vi hänvisar till Kapitel 2 s 3 i *Fiskevårdsplan för havsöring i Kungälv kommun* (2020-04-17)

Omfattande åtgärder har genomförts under åren för att förbättra förutsättningarna för havsöring. Det handlar om följande typer av åtgärder

- Öppnande av vandringshinder, så att öringen kan ta sig längre upp i vattendragen för att leka.
- Årlig kontroll av att öppnade vandringshinder inte har satt igen.
- Utläggning av grusbäddar för att få fler lekplatser.
- Utläggning av större stenar som ger plats för öringens föda (insekter, maskar, snäckor m.m) och även fungerar som skydd för öringen.
- Plantering av skuggande vegetation, vilket gynnar öringen genom att det tillförs organiskt material samt att skuggan från vegetationen gör att vassen inte trivs och kan växa till.
- Utläggning av död ved i vattendraget, vilket bidrar till mer liv i hela ekosystemet.

Flertalet av dessa åtgärder har utförts i de här aktuella vattendragen. Inget om detta nämns i MKB och heller inget om existensen av nämnda Fiskevårdsplan. Naturskyddsföreningen anser att detta är mycket anmärkningsvärt och att det dessutom utgör en brist utifrån hänsynsreglernas kunskapskrav. ([Fiskevårdsplan Kungälv kommun](#)).

6.2.5 Påverkan på skyddade arter

Bolaget har under punkten 6.2.5 Påverkan på skyddade arter bl.a. anfört följande

(I det följande har Naturskyddsföreningen lyft fram spillkråka samt groddjur och kräldjur, i denna ordning, utan att ange specifika rubriker.)

”Bolaget instämmer inte med Naturskyddsföreningens invändning att naturvärdesinventeringen är bristfällig eller att det finns risk för otillåten påverkan på skyddade arter. Verksamheten är förenlig med artskyddsförordningen (2007:845), vilket är visat genom Bolagets utredning av frågan i MKB genom naturvärdesinventeringen och genom fågelinventering. Naturvärdesinventeringen har kompletterats den 31 maj 2023 med en fördjupad naturvärdesinventering och artskyddsbedömning. Av utredningen framgår att det förekommer lämplig miljö för häckning för spillkråka i hällmarksskogen i den östra delen av deponin. På grund av detta, tillsammans med övriga resultat av naturvärdesinventeringen, har det planerade deponiområdet reducerats kraftigt för att minimera påverkan på områden med hällmarksskog. Det område som kommer tas i anspråk för det fall tillstånd meddelas utgör en mycket liten del av spillkråkans potentiella revir som är lämpliga för häckning. Slutsatsen av utredningen är att ianspråktagande av området inte kommer påverka artens bevarandestatus på lokal eller regional nivå.”

Naturskyddsföreningen ser inte att Bolaget har inkommit med några nya fakta eller resonemang i fråga om skyddade arter utifrån vad som förelåg vid föreningens överklagan till MÖD daterad 2025-01-31. Utöver att hänvisa till redan ingivet material finner föreningen därför anledning att lyfta fram vissa omständigheter och sakförhållanden.

I den kompletterande NVI:n nämns inget om att den utförts enligt SIS-standard (Svensk standard SS 199000:2014), vilket dock görs i den första NVI:n (2021-07-25). Denna standard tillämpas sedan flera år normalt för naturvärdesinventeringar.

Samtliga naturinventeringar i detta ärende har väsentligen utförts inom verksamhetsområdets gränser som dessutom har en tämligen teknisk utformning. I SIS-standardens anges begreppet *förstudie* vilket innebär att befintligt underlag eftersöks och då normalt inom ett vidare geografiskt område. Någon förstudie, eller distinkt information från ett tydligt definierat geografiskt område större än inventeringsområdet anges inte i någon av inventeringarna. Det finns heller inga kommentarer kring detta. Ibland används begreppen buffertområde eller förstudieområde för de utblickar som behövs utöver inventeringsområdet. Hur mycket större detta skall vara får bedömas utifrån det aktuella fallet.

I de två NVI:er som utförts saknas således ett avgränsat förstudieområde och det finns heller inga uppgifter om att förstudier utförts. Uppgifter om naturmiljöer och artförekomst utanför inventeringsområdet är vaga: *”Det bedöms kunna häcka mindre hackspett och gröngöling i området kring inventeringsområdet, men ej inom inventeringsområdet.”* (NVI 2021-07-27). *”Däremot bedöms arten kunna häcka strax utanför inventeringsområdet i de mer lövinblandade skogsmiljöerna.”* (Kompletterande NVI 2023-05-26).

Konsekvensen av att NVI:erna inte redovisar uppgifter från någon förstudie eller anger något förstudieområde, är att det saknas välgrundade uppgifter (naturtyper, deras omfattning och utbredning etc) om närområdets förutsättningar att hysa aktuella skyddade arter vilket är väsentligt för bedömning av bevarandestatus och därmed förenligheten med artskyddsbestämmelserna. Det förtjänar också här att särskilt upprepa vad Bolaget anför i det citerade stycket ovan, nämligen: ”.....*Bolagets utredning av frågan i MKB....* ” (alltså citat från kursiverat stycke ovan). Det är här viktigt att observera att uppgifter från den kompletterande NVI:n inte var tillgängliga då den utförts senare än dateringen av MKB. Detta faktum tycks även ha förbisetts av såväl länsstyrelsens MPD och Mark- och miljödomstolen med tanke på att MKB godkänts.

När tillräckligt underlag finns från inventeringar för bedömning av gynnsam bevarandestatus och därmed förenlighet med artskyddsbestämmelserna görs normalt en specifik artskyddsutredning. I denna redovisas utöver uppgifter från inventeringarna även hänsyns- och skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga. Därefter sker bedömning av förenligheten i ärendets MKB där det då görs tydligt att åtgärder, såsom fysiska begränsningar och tidsrestriktioner mm, inarbetats och konkret redovisats i de tekniska beskrivningarna. I detta fall har bedömningarna gjorts i den kompletterande NVI:n men saknas, av insedda skäl som angetts ovan, i MKB:n. I denna beskrivs ekologiska skyddsåtgärder på ett svepande sätt som Naturskyddsföreningen anser inte alls motsvarar det som krävs för att visa verksamhetens förenlighet med artskyddsbestämmelserna. I det följande förtydligar föreningen ståndpunkterna kring detta.

Av den kompletterande NVI:n framgår: *”Det fanns gott om spår av spillkråka under NVI: n som utfördes 2021 samt vid fågelinventeringen (2022) och i år 2023 vid kartering av lummerväxter mm. Främst östra delen bedöms som lämpligt häckningsområde för spillkråka dvs samma område som är utpekad som ett naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 i NVIn (Jakobi, 2021)”*.

Den lämpligaste miljön för spillkråkans häckning har således konstaterats i naturvärdesobjektet (klass 3) i den östra delen av inventeringsområdet/verksamhetsområdet, som har bedömts omfatta ca 13 ha varav ca 5 ha utgörs av föreslaget deponiområde. (Den östra gränsen för det som benämns ”deponiområde” ligger ungefär vid den gröna pricken som betecknar *Mindre hackspett* i kartan nedan.) Vad som gäller för de resterande 8 ha, som ingår i verksamhetsområdet, anger Bolaget inte några uppgifter om trots att de ingår i verksamhetsområdet. Vidare utifrån kompletterande NVI:n: *”Kontinuerlig ekologisk funktion bedöms kunna upprätthållas på landskapsnivå då livsmiljön inom inventeringsområdet endast utgör en del (ca 10 -15 %) av ett eller två revir och merparten av hällmarkstallskogen kommer att kunna utnyttjas av spillkråka efter anläggning av en deponi.”*

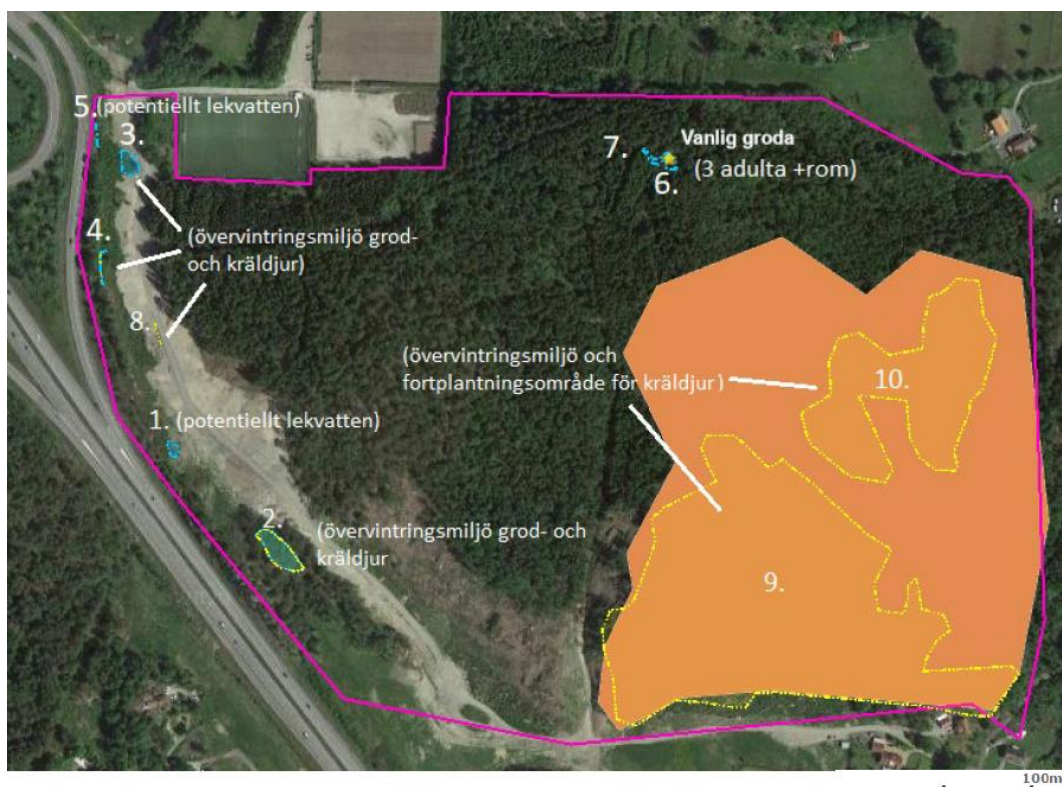
Det finns minst två osäkerheter i denna bedömning.

- Den första handlar om inventeringens geografiska begränsning. Endast verksamhetsområdet har inventerats och ingenting utanför detta. Endast i ett förmodande anges att det kan finnas lämpliga reviområden utanför: *"Sannolikt så omfattar reviret utöver inventeringsområdet även delar av angränsande skog som ligger norr och nordväst om inventeringsområdet."* Men detta är en bedömning som alltså inte styrkts genom fältinventering eller på annat sätt som redovisats.
- Den andra osäkerheten gäller vad som i realiteten begränsar vad Bolaget planerar inom verksamhetsområdet. Den lämpliga återstoden av miljön för spillkråkan utgörs då enligt resonemanget av hållmarkstallskogen som ligger mellan gränsen för det föreslagna deponiområdet och den östra gränsen för verksamhetsområdet. Av kartunderlaget att döma uppgår avståndet mellan dessa gränser till ca 100 m. Även om detta område skulle säkerställas för fysisk påverkan, vilket inte framgår av några handlingar, är det ofrånkomligen så att deponiverksamheten kommer att verka störande på området genom bl.a. buller, damning och vibrationer. Bolaget redovisar inga skyddsåtgärder på ett konkret sätt.

Trots detta drar Bolagets ändå slutsatsen *"att ianspråktagande av området inte kommer påverka artens bevarandestatus på lokal eller regional nivå"*. Naturskyddsföreningen menar att Bolagets slutsatser om förenligheten med artskyddsbestämmelserna är osäkra och svagt underbyggda. Bolaget har därmed inte kunnat visa att det kan uteslutas att verksamheten skulle kunna medföra en störning som avses i 4a § artskyddsförordningen vilket innebär att dispens från artskyddsbestämmelserna därför kommer att fordras för att verksamheten ska vara tillåtlig.

Bolaget tar vidare upp en aspekt kring buller som är värd viss uppmärksamhet: *”Det kan vidare informeras att området för deponin idag är bullerpåverkat av väg E6”*. Detta betvivlas inte, men innebär också att buller från deponiverksamheten ska adderas till trafikbullret. Det är således den ackumulerade effekten av buller som ska bedömas för arterna inom verksamhetsområdet (alltså inte enbart för deponiområdet). Så har inte gjorts i ansökan och övriga handlingar. Bolagets osäkerhet vad gäller bedömningen av bullrets konsekvenser blir tydliga då man skriver att *”Skulle Mark- och miljööverdomstolen göra en annan bedömning kan det föreskrivas i villkor att krossning i det norra krossläget inte får ske under fåglarnas häckningsperiod.”* Denna troligen nödvändiga skyddsåtgärd föreslår Bolaget således att överlämnas till tillsynsmyndigheten för bedömning i stället för att den inkluderas i förslaget. En nödvändig skyddsåtgärd måste ingå i domstolens beslut.

När det gäller groddjur kommenterar Bolaget inte dessa. Men i den kompletterande NVI:n kan läsas: *”Inom inventeringsområdet bedöms enbart vanlig groda förekomma. Möjligen att även vanlig padda finns som är vanligt förekommande i liknande miljöer. Oavsiktligt dödande av enskilda grodor, yngel och romsamlingsar kan ske under anläggningsarbete om det sker på övervintringsplatser under övervintring eller vid lekvatten under fortplantningsperioden.”*

Av ovanstående karta från den kompletterande NVI:n framgår att groddjur är relativt spridda över stora delar av verksamhetsområdet. I de västra delarna, där infartsvägen föreslås anläggas, uppges övervintringslokaler och lekvatten för groddjur förekomma. Inom

naturvärdesobjektet (klass 3), som till betydande del föreslås som deponiområde, redovisas förekomst av miljöer lämpliga för kräldjur.

I det här sammanhanget blir då begreppet "oavsiktligt" särskilt intressant. Med den kunskap som tillförts via inventeringen så kan knappast dödande anses ske **oavsiktligt**, även om det inte är avsikten. Detta eftersom kunskap om förekomst föreligger inom de områden som beskrivs i den kompletterande NVI:n. På dessa platser är det ju är rimligt att det kan finnas groddjur (och även kräldjur). Således finns kunskapen varför åtgärder för att **undvika** skada på arten måste vidtas.

I den kompletterande NVI:n föreslås därför följande: *"Störning eller skada kan minimeras genom att utpekade lekvatten och övervintringsmiljöer lämnas orörda i så stor utsträckning som är möjligt. Som skyddsåtgärd bör arbeten/buller/störning undvikas under grodornas övervintring på utpekade övervintringsplatser samt under fortplantningsperioden i utpekade lekvatten. Om det inte går att undvika störningar under grodornas fortplantningsperiod (1 april – 31 augusti) på utpekade lekvatten behöver dispens från artskyddsförordningen hos Länsstyrelsen sökas."*

Här nämns förvisso att dispens kan bli nödvändigt. Men Bolaget hävdar i slutet av 6.2.5 förenlighet med artskyddsförordningen. Naturskyddsföreningen menar dock att Bolaget inte lagt fram sakliga argument för detta. Naturskyddsföreningen anser vidare att detaljeringsgraden vad gäller verksamhetens omfattning och utformning inom verksamhetsområdet är otillräcklig för bedömningen varför, menar vi, förenlighet med artskyddslagstiftningen saknas.

Vad gäller kräldjur skriver Bolaget: *"Avseende kräldjur har skogsödda bedömts ha lämpliga livsmiljöer på vissa delar av området. Arten är livskraftig och vanligt förekommande. De delar av artens livsmiljöer som tas i anspråk av ansökt verksamhet kommer inte påverka artens bevarandestatus lokalt eller regionalt."*

I den kompletterande NVI:n anges: *"Utpekade övervintringsmiljöer bedöms kunna utnyttjas av ett flertal kräldjursarter. En inventering av kräldjur bedöms som svår att utföra i området då det är brant och det finns gott om naturliga håligheter, block och skrymslen. Sannolikt skulle metodiken med inventering genom utläggning av skivor som kontrolleras ge ett osäkert och svagt resultat."*

Hur ska detta förstås? En tillämpning av miljöbalken 2 kap 3 § (försiktighetsprincipen) torde leda till slutsatsen att kräldjur finns i området, dock oklart var. För att vederlägga detta, eller i vart fall kunna begränsa förekomsten av kräldjur till enbart vissa områden, finns ingen annan åtgärd än att på lämpligt sätt utföra fältinventering och därigenom uppfylla miljöbalken 2 kap 2 § (kunskapskravet). Motiveringen till att någon riktad inventering inte utförts är svag.

Trots den dokumenterade okunskapen om kräldjur föreslås i den kompletterande NVI:n hänsyns- och skyddsåtgärder: *"Oavsiktligt dödande av enskilda kräldjur kan ske under anläggningsarbete och som skyddsåtgärd rekommenderas därför att undvika arbeten/buller/störning främst under övervintringsperioden på utpekade övervintringsplatser då kräldjuren är samlade och i dvala (november - april). Störning eller skada på*

fortplantningsområden minimeras genom att utpekade livsmiljöer lämnas orörda i så stor utsträckning som möjligt. Deponiområdet kommer att avgränsas så att främst ytor från nord till väst tas i anspråk som en hänsynsåtgärd. Ca 75% av utpekade livsmiljöer kommer att lämnas orörda se figur 5.”

Naturskyddsföreningen uppmärksammar att trots kunskapsbristen föreslås skadebegränsande åtgärder. Det är svårt att förstå tillräckligheten av dessa åtgärder utifrån ett tillåtighetsperspektiv. Åtgärderna i sig är rent allmänt inte orimliga men de föreslås som nämnts utan ett tillräckligt kunskapsunderlag. Bolaget borde gjort större ansträngningar att inventera förhållandena. Som man nu gjort torde det vara uppenbart att det uppstår oförenlighet med artskyddsbestämmelserna även här.

Vidare konstaterar Naturskyddsföreningen att det inte finns någon beskrivning för hur skyddade grod- och kräldjur inom verksamhetsområdet hitta nya områden eller förbindelser mellan sådana för fortplantning, för övervintring, för vila (även födosök, yngelplatser, rastplatser, dagvisten).

Bolaget drar slutsatsen att *”De delar av artens livsmiljöer som tas i anspråk av ansökt verksamhet kommer inte påverka artens bevarandestatus lokalt eller regionalt.”*

Det bör också här tilläggas att det i MKB saknas uppgifter om grod- och kräldjur.

Bolagets sammantagna slutsatser om förenligheten med artskyddsbestämmelserna, avseende skyddade arter, är följande: *”Bolaget anser sammanfattningsvis att det genom de utredningar som gjorts inom ramen för ansökan är visat att verksamheten är förenlig med artskyddsförordningen.”*

Sammanfattningsvis konstaterar Naturskyddsföreningen att Bolaget **inte** kunnat visa att **det kan uteslutas att verksamheten** medför skada på aktuella arter varigenom förbud i artskyddsförordningen utlöses (artskyddsförordningen 4, 4a och 6 §§). Detta i sin tur innebär att dispens måste sökas om tillåtighet ska nås.

Naturskyddsföreningen hänvisar vidare i detta sammanhang till föreningens till MÖD tidigare ingivna underlag daterat 2025-01-31 (Naturskyddsföreningens överklagan till MÖD mål M 434-25).

[Naturskyddsföreningen i Kungälv synpunkter avseende Länsstyrelsens yttrande](#)

Naturskyddsföreningen avser att komplettera vårt yttrande i mål M 434-25 avseende Länsstyrelsens yttrande.

[Naturskyddsföreningen sammanfattar yttrandet i följande punkter](#)

[MKB har påtagliga brister](#)

Naturskyddsföreningen i Kungälv vill här understryka att MKBn är undermålig och innehåller sådana brister att den inte kan godkännas. Skäl för detta har framförts i föreningens överklagande. De utredningar och underlag som ligger till grund för MKBn har påtagliga brister och saknar bland annat grundläggande uppgifter som krävs enligt 6 kap. miljöbalken.

Naturskyddsföreningen konstaterar att tidigare instanser godkänt denna handling som, enligt vår bedömning, uppvisar påtagliga brister. Detta är, menar vi, mycket anmärkningsvärt. Väsentlig information, bl a för bedömning av verksamhetens förenlighet med artskyddsbestämmelserna **saknas helt**. Enligt föreningens uppfattning, som redovisats ovan, är bristerna så stora att målet inte kan avgöras utan att MKB kompletteras och uppdateras.

Otydligheter kring utformningen av anläggningen

Naturskyddsföreningen konstaterar att en rad frågor som bedömts i MKB förblir oklara eftersom anläggningens utformning och konstruktion är **översiktligt** och i flera sammanhang **otillräckligt** beskriven. Det gäller bl a fysiska avgränsningar och barriärer gentemot skyddade arter och hanteringen av dagvatten från anläggningen.

Lokaliseringsutredningen är bristfällig

Naturskyddsföreningen delar inte Bolagets uppfattning (så som den bl a beskrivs i MKB) att aktuell plats skulle vara den bästa av de alternativ som tagits fram. Miljökonsekvenserna för flertalet alternativ är inte beskrivna på den detaljnivå som skulle behövas för bedömningen. Den lokalisering som bolaget valt är direkt olämplig. Som även Miljö- och byggnadsnämnden i Kungälv kommun tidigare framfört finns det flertalet skäl för att lokaliseringen ej kan godtas; deponin planeras att anläggas på en vattendelare med avrinning åt två håll; det är höga berg och lerområden nedanför området; det har varit problem med lerskred och översvämningar i området. Det står även klart att verksamheten riskerar problem med vattenpåverkan, bland annat genom påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten, störande av skyddade arter och störningar för närboende.

Vid etablering av en helt ny verksamhet med delvis irreversibel miljöpåverkan, som denna deponi medför, är det av största vikt att lokaliseringen är lämplig. Lokaliseringsprincipen bör därför ges större tyngd i bedömningen än vad Mark- och miljödomstolen har gett den. Med hänsyn till de skäl föreningen anfört ovan samt i sitt överklagande gör föreningen gällande att deponin har en olämplig lokalisering och att grund att upphäva tillståndet föreligger enligt 2 kap. 6 § miljöbalken.

Bedömning av förenligheten med artskyddsbestämmelserna är bristfällig

De skydds- och hänsynsåtgärder som åberopas är oklara och otydliga vilket starkt bidrar till att bedömningarna av förenligheten med artskyddsbestämmelserna är bristfälliga. Vidare uppvisar NVI:erna brister vad gäller i sammanhanget nödvändiga utblickar mot ett större utredningsområde som krävs för bedömningen. Här hänvisas också till Mark- och miljööverdomstolens dom M 13672-19, sid 10-11.

Hänskjutning av frågor till tillsynsmyndigheten.

Det är helt oacceptabelt att frågeställningar kring villkor med betydelse för såväl artskyddet som för uppfyllandet av miljökvalitetsnormer för vatten hänskjuts till tillsynsmyndigheten. Oklarheterna kring detta måste redas ut för att tillåtlighet ska finnas. I detta sammanhang hänvisas också till Mark- och miljööverdomstolens dom M 16087-23, sid 10 angående 5 kap 4 § MB.

Det finns en uppenbar risk för att MKN för vatten överträds

Naturskyddsföreningen anser att det finns en uppenbar risk för att MKN för vatten överträds vilket utgör ett absolut hinder för tillåtlighet om inte skyddsåtgärder och villkor utformas tydligt. Enligt MB kap 5 kap 4 § ska vid ett tillstånd de villkor beslutas som behövs för att verksamheten inte ska försämra tillståndet i miljöer som omfattas av MKN. Några sådana

villkor föreslås inte av Bolaget vad gäller Vallby å och Solbergaån/Kollerödsbäcken. Naturskyddsföreningen anser att oklarheterna kring MKN är oacceptabla och måste utredas av Bolaget innan beslut om tillstånd kan ges. Såväl Vallby å som Solbergaån/Kollerödsbäcken är öringförande och känsliga för föroreningar. Naturskyddsföreningen menar att det inte får föreligga någon risk att de vattenkvaliteten i de båda åarna och slutrecipienterna Vallby Kile och Hake fjord försämrats.

För Naturskyddsföreningen i Kungälv

Stig Johannessson